Gemeente Borne

Raadsvoorstel

Raadsvergadering
28 mei 2024

Agendapunt
Programmeringsafspraken windenergie

Nummer
24int01787

Onderwerp
Programmeringsafspraken windenergie

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel
In een Raadsbrief (24int01425) hebben wij u geïnformeerd over programmeringsafspraken wind die de provincie Overijssel met de gemeenten Hof van Twente, Borne, Haaksbergen en Hengelo maakt voor een maximum van 180 GWh aan windenergie binnen het gebied van de gezamenlijke gemeenten.
In de programmeringsafspraken wordt vastgelegd welk deel van het gebied wanneer ontwikkeld wordt om zo invulling te geven aan een afgesproken maximum.
De gemeenten Hof van Twente, Borne, Haaksbergen en Hengelo, hebben de programmeringsafspraken gezamenlijk vorm gegeven conform bijgevoegd format (24bij03043).

Ons college heeft op 2 april 2024 in principe ingestemd met de programmeringsafspraken en vraagt uw raad in te stemmen met de programmeringsafspraken voor Borne binnen het gezamenlijke deelgebied van de gemeenten Hof van Twente, Borne, Haaksbergen en Hengelo.

1 Inleiding
De Provincie Overijssel heeft de uitwerking van haar windbeleid verwerkt in een Ontwerp Omgevingsverordening en in het Provinciaal Programma Energiestrategie. Met het windbeleid legt de provincie de maximale hoeveelheid windenergie vast die tot 2030 mag worden opgewekt.
In het Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE) is een voorlopige toedeling gemaakt van het maximum aan op te wekken windenergie per voorkeursgebied. Een Omgevingseffect rapportage (OER) vormt de basis voor deze keuze. Hierin zijn mogelijke locaties opgenomen voor windturbines van 200 en 280 meter hoog, zowel binnen als buiten de voorkeursgebieden van de provincie.

De provincie is het bevoegd bestuursorgaan voor windinitiatieven tussen de 5 MW en 100 MW. Een aanvraag van een windinitiatief moet de provincie binnen de wettelijke termijnen beoordelen en toetsen aan het ruimtelijk beleid. Hierdoor is het niet mogelijk om aanvragen te weigeren wanneer in datzelfde gebied al andere aanvragen zijn gedaan of windturbines staan.
Door het creëren van ‘schaarse ruimte’ voor aanvragen van vergunningen voor windturbines kan de provincie ongewenste ontwikkelingen tegengaan. Door het maken van programmeringsafspraken kan de

provincie deze schaarse ruimte optimaal en op ruimtelijke gronden verdelen. Op die manier kan de provincie uit meerdere aanvragen de initiatieven selecteren die ruimtelijk het beste passen. Ook is het mogelijk dat de provincie aanvragen in de tijd faseert.

Wijziging Omgevingsverordening en provinciaal beleid

Om dit alles mogelijk te maken is een wijziging van de Omgevingsverordening nodig en heeft de provincie het Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE) in concept aangepast. In de Omgevingsverordening is het maximum voor windenergie opgenomen. Dat is het na te streven aandeel windenergie uit de RES 1.0 (circa 2 TWh voor heel Overijssel). Zo creëert de provincie schaarste.
In het concept PPE beschrijft de provincie de manier waarop de schaarste over de provincie verdeeld wordt. Voor elk gebied is een maximale invulling van het gebied tot 2030 voorgesteld. Dit maximum per gebied heeft de provincie gebaseerd op de ruimtelijke eigenschappen, de technische potentie van het gebied, de biedingen van beide RES-regio's en de evenredige verdeling over de voorkeursgebieden.

Onpartijdig, transparant en navolgbaar

Een belangrijke voorwaarde voor het kunnen maken van afspraken en daarmee kunnen maximeren van het aantal windturbines is dat de gehele schaarste ruimte is verdeeld over alle gebieden en de procedure om de schaarste te verdelen onpartijdig, transparant en navolgbaar is. Dit houdt in dat de provincie een passende mate van openbaarheid moeten geven over:

- de beschikbaarheid van het aantal schaarse vergunningen;
- de verdeelprocedure;
- het aanvraagtijdvak voor het volledig afgesproken aantal GWh;
- de locaties waar het afgesproken maximum mag landen;
- de toe te passen ruimtelijke selectiecriteria

Deze gegevens publiceert de provincie in het PPE en op het moment dat de provincie een gebied open zet. Dit betekent ook dat deze aspecten onderdeel moeten zijn van de programmeringsafspraken.

Programmeringsafspraken deelgebied Hof van Twente, Borne, Haaksbergen, Hengelo.

Voor de gemeenten Hof van Twente, Borne en Hengelo is in eerste instantie één deelgebied binnen het voorkeursgebied A35 voorgesteld waarbinnen de drie gemeenten de mogelijkheid hadden om programmeringsafspraken met de provincie te maken voor een maximum van 100 GWh aan opwekcapaciteit.
Gedurende het programmeringsproces heeft de gemeente Haaksbergen verzocht om toetreding tot dit deelgebied. De gemeenten Hof van Twente, Borne , Hengelo en de provincie hebben hiermee ingestemd. Met de toetreding zijn de programmeringsafspraken verhoogd tot een maximum van 180 GWh.
In de programmeringsafspraken wordt vastgelegd welk deel van het gebied wanneer ontwikkeld wordt om zo invulling te geven aan een afgesproken maximum.
De gemeenten Hof van Twente, Borne, Haaksbergen en Hengelo hebben de programmeringsafspraken gezamenlijk uitgewerkt in bijgevoegd format (24bij03043).
De gezamenlijke gemeenten maken met de provincie de afspraak om tot 2030 maximaal 180 GWh aan windenergie op land mogelijk te maken.
Daarvoor zijn het initiatief voor twee windturbines in de gemeente Hof van Twente (Wind voor Buren) en een initiatief in Haaksbergen voor 5 windturbines vrijgegeven voor het starten van een planologische procedure. In Hengelo kunnen in een vervolgfase twee van haar vastgestelde zoeklocaties vrijgegeven worden. Hiervoor moeten eerst de uitkomsten van het TNO onderzoek naar mogelijke verstoring van windturbines op de radarsystemen van Thales bekend zijn.

Deadline programmeringsafspraken
Uiterlijk 2 april 2024 gold als deadline voor het maken van programmeringsafspraken. De deadline volgt uit de planning om de verordening en het PPE op tijd te kunnen aanbieden aan Provinciale Staten. Na besluitvorming in PS vervalt namelijk het voorbereidingsbesluit en kunnen initiatiefnemers – bij afwezigheid van programmeringsafspraken – aanvragen indienen. Om eventuele aanvragen onder de programmeringsafspraken te laten vallen zullen deze afspraken uiterlijk 2 april bekend moeten zijn om op tijd in de stukken mee te kunnen nemen. De provincie heeft ingestemd dat de afspraken gemaakt konden worden onder voorbehoud van instemming door de gemeenteraden.

Vaststelling programmeringsafspraken onder voorbehoud
Ons college heeft op 2 april 2024 de programmeringsafspraken windenergie tussen de provincie Overijssel en de gemeenten Hof van Twente, Borne, Haaksbergen en Hengelo voor een maximum van 180 GWh aan windenergie voorlopig vastgesteld (24int01395). In de programmeringsafspraken is vastgelegd welk deel van het gebied wanneer ontwikkeld wordt om zo invulling te geven aan een afgesproken maximum (24bij03043).

In een brief (24int00684) hebben wij u geïnformeerd over deze programmeringsafspraken.

De afspraken betekenen aan de ene kant een beheersbare ontwikkeling van windenergie waarbij er in principe geen windenergie op grondgebied van Borne ontwikkeld wordt. Aan de andere kant betekenen de afspraken dat impliciet ingestemd wordt met een planologische procedure voor het project "Wind voor Buren". Wat het lastig maakt om, indien de gemeente dat zou willen, als gemeente in die procedure formele bezwaren in te dienen. Uiteraard staat dat bewoners en andere belanghebbenden niet in de weg om wel gebruik te maken van bezwaarmogelijkheden.

Het niet instemmen met de programmeringsafspraken zou betekenen dat Borne onderdeel gaat uitmaken van een omvangrijk restgebied. En de provincie bij aanvragen voor windturbines op grondgebied van Borne medewerking moet verlenen aan planologische procedures.
In onze besluitvorming heeft dit ongewenste scenario zwaarder gewogen.

Wij vragen uw raad de besluitvorming van het college te onderschrijven en in te stemmen met de programmeringsafspraken voor Borne binnen het gezamenlijke deelgebied van de gemeenten Hof van Twente, Borne, Haaksbergen en Hengelo.

2 Beoogd resultaat
Programmeringsafspraken die voldoen aan de juridische grondslag om schaarste te creëren waardoor er in het deelgebied Haaksbergen, Hengelo, Borne en Hof van Twente sprake zal zijn van een beheersbare ontwikkeling van windturbines.

3 Argumenten
3.1.1. De programmeringsafspraken leiden tot een beheersbare ontwikkeling van windenergie
Door programmeringsafspraken vast te leggen bereiken we dat er een gecontroleerd maximum aan opwekcapaciteit aan wind in het gezamenlijke deelgebied ontwikkeld kan worden. Want aanvragen voor windturbines worden uitsluitend in behandeling genomen als deze passen binnen de geldende Programmeringsafspraken Windenergie.

3.1.2. De programmeringsafspraken passen in de lijn van het coalitie- en raadsakkoord in Borne.
Op basis van de programmeringsafspraken zullen er in principe geen windlocaties op Borns grondgebied ontwikkeld worden. Dit stemt overeen met de richting die het college en de raad in Borne gekozen hebben.

4 Kanttekeningen
4.1.1 Het alternatief is om geen programmeringsafspraken te maken
Indien de gemeente ervoor kiest om geen programmeringsafspraken te maken zal de gemeente Borne onderdeel worden van een “restgebied”. Het verschil tussen de totale provinciale windopgave van 2 TWh in 2030 en de opwek die via programmeringsafspraken vastgelegd is, zal in dit restgebied terecht komen. Iedere potentiële aanvraag voor windturbines in Borne wordt dan door de provincie in behandeling genomen. Op basis van de Omgeving Effect Rapportage (OER) zou er op basis van een Energiepotentiekaart in Borne een theoretische ruimte kunnen zijn voor het realiseren van 6 windturbines met een tiphoogte van 200m en 1 windturbine met een tiphoogte van 240 m.

4.1.2. Vooruitlopend op uitzonderingsregels vanuit het Rijk zijn er in de Omgeving Effect Rapportage (OER) bepaalde wegingscriteria niet meegenomen
Op het moment dat de OER werd opgesteld waren de uitzonderingsregels vanuit het Rijk nog niet allemaal vastgesteld. De provincie heeft hier al wel op voorgesorteerd, waardoor er nu locaties zijn opgenomen in een “Energiepotentiekaart” die mogelijk afvallen gedurende het ontwikkelproces.

4.1.3. De programmeringsafspraken hebben impact op inwoners van Borne
Op basis van de programmeringsafspraken zijn de planologische procedures gestart voor het initiatief “Wind voor Buren” op grondgebied van de gemeente Hof van Twente. En middels de afspraken worden twee zoeklocaties in de gemeente Hengelo in de nabijheid van Borne vrijgegeven.
Een aantal inwoners heeft zich georganiseerd als tegenstanders voor windontwikkelingen op locaties in de nabijheid van Bornse woonwijken.
Als raad heeft u de zorgen van tegenstanders gehoord. En heeft u uw bezorgdheid geuit. In uw laatste besluitvorming op 26 september 2023 (23int07539) heeft u ingestemd om vanuit de gemeente Borne te blijven participeren in het gezamenlijk te doorlopen gebiedsproces voor het initiatief “Wind voor Buren”. Om op die manier de belangen van onze inwoners zo goed mogelijk te behartigen.
Met of zonder uw instemming met de programmeringsafspraken zal de ruimtelijke procedure voor het initiatief “Wind voor Buren” voortgezet worden. Niet instemmen met de programmeringsafspraken betekent enerzijds ruimte om als gemeente bezwaar aan te tekenen in de vergunningprocedure voor “Wind voor Buren”. Anderzijds loopt de gemeente daarbij het grote risico dat op haar grondgebied toch windontwikkelingen door de provincie zullen worden vergund. Zoals onder 4.1.1. beschreven.

4.1.4 Iedere twee jaar worden er nieuwe programmeringsafspraken gemaakt
Als er in het gebied ‘A35 Hof van Twente, Borne, Haaksbergen, Hengelo’ locaties afvallen gedurende de planologische procedure worden er na twee jaar nieuwe afspraken gemaakt met de gemeenten, omdat vastgehouden wordt aan een totale opwekcapaciteit aan windenergie tot 2030 in de provincie van 2 TWh. Dit betekent dat dan naar alternatieve potentiële locaties binnen de voorkeursgebieden in Overijssel gezocht wordt om aan de windopgave van 2 TWh in 2030 te voldoen.

4.1.5. Mogelijke belemmeringen van windturbines op de bedrijfsvoering van Thales
Thales heeft aangegeven dat windturbines binnen een straal van 4 tot 5 km de bedrijfsvoering kunnen belemmeren. In overleg met Thales en de provincie Overijssel onderzoekt TNO op dit moment wat de impact is voor Thales van de verschillende locaties van windturbines die in de OER zijn opgenomen. Om deze reden brengt het college van Hengelo een zoeklocatie nabij het Twentekanaal nu niet in. Maar ook voor de twee ingebrachte zoeklocaties in Hengelo en het initiatief voor twee windturbines in Hof van Twente kan op voorhand niet uitgesloten worden dat het onderzoek impact kan hebben.

5 Kosten, baten en dekking
Op dit moment nog niet van toepassing

6 Vervolg na besluitvorming
De provincie en de partnergemeenten worden geïnformeerd over de definitieve vaststelling van de programmeringsafspraken namens de gemeente Borne.

Op basis van de programmeringsafspraken worden de planologische procedures voor de ingediende verzoeken voor Wind voor Buren en voor de Oude Buursedijk in Haaksbergen gestart en kunnen, nadat een besluit genomen is over het onderzoek naar de effecten van windturbines op de radarsystemen van Thales, aanvragen gedaan worden voor het starten van planologische procedures voor twee van de drie de zoeklocaties in Hengelo.

Voorstel
Aan de raad wordt voorgesteld om:
In te stemmen met de programmeringsafspraken die de provincie Overijssel heeft gemaakt met gemeenten Hof van Twente, Borne, Haaksbergen en Hengelo voor een maximum van 180 GWh aan windenergie binnen de gezamenlijke gemeenten

Bijlage(n)

24int01788	Raadsbesluit
24int01425	Raadsbrief 2 april 2024
24bij03043	Programmeringsafspraken
24bij02803	Ontwerp Provinciaal Programma Energiestrategie
24bij02804	Ontwerp kaart voorkeursgebieden
24bij02805	Ontwerp Aanpassing Omgevingsverordening Overijssel instructieregels windenergie
23int07539	Raadsbesluit “deelname overleggen provinciaal windbeleid”

Borne, 23 april 2024

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

E.S.I. ter Koele drs. J.H.R. Pierik